

Hrdinové ve stínu šibenice

„Milý tatínku, posílám ti hodně pusinek a těším se, až tě zase uvidím. Liduška“
(Z dopisu)

Počáteční období nedemokratického režimu bývají často typická vysokou mírou násilí, uplatňovaného proti skutečným i domnělým nepřátelům či oponentům režimu. Cílem je vždy zastrašit a umlčet projevy nesouhlasu s režimem. Nejinak tomu bylo v pouťorovém Československu. Klíčovou roli zde sehrála československá tajná policie – **Státní bezpečnost**. Pozici **StB**, dalších represivních orgánů včetně komunisty ovládnuté justice posílily represivní zákony, přijaté již v roce 1948.

Politické procesy probíhaly podle předem připraveného, téměř divadelního scénáře, od něhož se jeho aktéři (obvinění, soudci) nesměli odchýlit, přiznání k vykonstruovaným obviněním byla vynucována násilím, mučením, či psychickým nátlakem. K vyděšení obyvatel sloužily sdělovací prostředky, zejména rozhlas a film, které do každé vesnice přenášely jednání Státního soudu. Ten spolu s prokuraturou poskytoval politickým procesům punc legality a legitimacy. Souzení byli zástupci všech vrstev společnosti – členové nekomunistických stran, příslušníci armády, zástupci církve, dělníci i rolníci a nakonec – i samotní vysocí funkcionáři KSČ a bezpečnostního aparátu.

Obžalovaní byli Státní bezpečností obviňováni z nejtěžších zločinů – velezrada, špionáž, poškozování hospodářství, aby mohli být odsouzeni k nejvyšším trestům. Podle stále upřesňovaných odhadů bylo v Československu z politických důvodů **popraveno 248** občanů v období let 1949–1954; poslední politická poprava se odehrála v roce 1960. Všechny rozsudky smrti v tzv. procesu se Slánským byly před jejich soudním vynešením schvalovány nejvyšším vedením KSČ. Drtivé většině žádostí o milost nebylo vyhověno. Nejen tresty, ale i koncepci a vyznění procesů schvalovalo ministerstvo spravedlnosti a stranické orgány.